

DELE AF FORMUERET - VINTEREKSAMEN 2004/2005

Opgave 1

»Arild Arnts Frimærke- og mønthandel« i Århus havde en stor kundekreds, som købte frimærker og mønter af forretningen eller solgte frimærker og mønter til forretningen, eller som anvendte forretningen som mellemmand ved køb og salg.

Mandag den 1. november 2004 henvendte Bente Bak sig til Arild og bad ham sælge en sjælden mønt fra 1876. Arild hev straks sålydende, fortrykte »Salgsaftale« frem:

- »1. _____ (herefter kaldet kunden) overgiver hermed forretningen følgende effekter: _____, som forretningen påtager sig at sælge for kundens regning.
2. Effekterne sælges i forretningen på linje med forretningens egne varer, og køberen erhverver intet krav mod kunden, ligesom kunden ikke erhverver noget krav mod køberen.
3. Der tilkommer forretningen en provision på 10 % af den opnåede salgssum.
4. Det er aftalt, at der skal opnås en mindstepris på _____ kr.«

Formularen, der var på gennemslagspapir, blev udfyldt og underskrevet. Bente forlangte »mindst 27.000 kr.« for mønten, men Arild kom til at skrive beløbet noget gnidret i punkt 4. Bente fik originalen udleveret, mens Arild selv beholdt gennemslaget.

Bente havde ikke 1876-mønten med sig, men udpegede den for Arild i »Siegs Møntkatalog«, hvor dens omtrentlige værdi var angivet til 24.000 kr. Bente ville komme forbi og aflevere mønten torsdag den 4. november om morgenen.

Onsdag den 3. november skulle Arild besøge sin syge moster i Brønderslev, og han havde derfor overladt det til Curt Crone at passe forretningen, som det var sket flere gange tidligere. Arild havde pålagt Curt kun at sælge forretningens egne varer og forbudt ham at befatte sig med salgs- og købsaftalerne vedrørende andres ting. Curt syntes imidlertid, at det var spændende at snuse i, hvad Arild var blevet bedt om at købe og sælge for andre. Curt fandt og læste aftalen med Bente, men tydede det gnidrede »27.000« som »21.000« og trak herefter dette beløb op med en rød kuglepen på gennemslagspapiret.

Senere samme dag indfandt Dudda Dam sig i forretningen, hvor hun aldrig havde

været før. Da Dudda viste en særlig interesse for gamle mønter, fortalte Curt hende, at Arild netop havde modtaget en sjælden mønt fra 1876. Curt foreviste »Salgsaftalen« for Dudda, men de var ikke i stand til at finde mønten i forretningen. Curt mente, at den nok ville dukke op igen, og Dudda, der i lang tid havde været på jagt efter netop denne mønt, bød på stedet 23.000 kr. for den. Curt sagde, at det tilbud havde han sikkert »fuldmagt til at tage imod«, alt imens han glædede sig over at få 2.000 kr. mere end mindsteprisen.

Torsdag den 4. november om morgenen kom Bente forbi Arilds forretning og afleverede mønten til Arild, der var kommet tilbage fra Brønderslev aftenen før.

Samme dags aften gik Dudda på café. Hun kunne ikke undgå at bemærke, at der i et hjørne af cafeen sad en kvinde, som havde fået lidt rigeligt at drikke, og som glædesstrålende fortalte alle og enhver, at hun skulle på et krydstogt, så snart det lykkedes Arild Arnt at sælge hendes mønt fra 1876 for 27.000 kr. Dudda hørte, at hele cafeen råbte »God rejse, Bente!« efter kvinden, der ved midnatstid vaklede hjemad.

Fredag den 5. november indfandt Dudda sig i Arilds forretning og krævede mønten udleveret mod betaling af 23.000 kr. Curt var gået til bekendelse over for Arild aftenen før, og Arild mente, at det var bedre at tage en konflikt med Bente end med Dudda. Herefter fik Dudda overgivet mønten mod betaling af 23.000 kr.

Da alting kom for en dag, krævede Bente mønten tilbage fra Dudda. Til støtte herfor gjorde hun blandt andet gældende, *at* hun ikke havde givet Curt nogen salgsfuldmagt, *at* Dudda var i ond tro om »både det ene og det andet«, og *at* Curts fejlskrift i øvrigt var en stærk ugyldighedsgrund, idet hun – Bente – ikke kunne have garderet sig herimod. Dudda ville ikke levere mønten tilbage. Både Bente og Dudda ville have erstatning af Arild, hvis de ikke havde ret til mønten. Arild bestred ethvert erstatningskrav.

Hvorledes er retsstillingen mellem Arild, Bente og Dudda?

Løsningseksempel til opgave 1

1. Hvilken slags mellemmand er Arild?

Der foreligger et kommissionsforhold mellem Arild og Bente. Arild er kommissionær, Bente kommittent. Nærmere bestemt foreligger der salgskommission, og Arild må betegnes som handelskommissionær.

2. Hvilken slags mellemmand er Curt?

Når Arild overlader det til Curt at passe forretningen, har Curt fuldmagt til at gøre alt, hvad der hører til den daglige drift. En kunde, der kommer ind i en en-mands-forretning, må kunne gå ud fra, at alle aftaler, der hører til den sædvanlige drift, kan indgås med den person, der står og passer forretningen. Curts fuldmagt kan enten betegnes som en stillingsfuldmagt eller en adfærdsfuldmagt.

Det forbud, Arild har pålagt Curt, er en begrænsning i forhold til den fuldmagt, Curt har, og denne begrænsning kan kun gøres gældende over for en tredjemand i ond tro om begrænsningen. Dudda er tydeligvis i god tro om begrænsningen, som hun hverken kender eller bør kende.

3. Under hvilke betingelser kan Dudda vinde ret til mønten?

Tredjemand kan for det første vinde ret til mønten, hvis kommissionæren sælger mønten til hende i overensstemmelse med aftalen med kommittenten. Duddas problem er, at Arild (ved Curt) har solgt til under det limitum, som er aftalt med Bente.

Selv om Arild har handlet i strid med aftalen med Bente, kan Dudda imidlertid vinde ret til mønten, dersom hun kan *eksstingvere* Bentes ejendomsret. Eksstinktion kræver, at betingelserne herfor i KMSL § 54 er opfyldt. Eksstinktion betyder, at Bentes ejendomsret udslukkes, og at Dudda bliver ejer. Dudda får derimod ikke noget aftalekrav mod Bente i kraft af eksstinktionen – Dudda har fortsat kun en aftale med Arild.

4. Er eksstinktionsbetingelserne ifølge KMSL § 54 opfyldt?

Efter KMSL § 54 skal tredjemand være i god tro om kommissionærens tilsidesættelse af kommittentens interesser. Det kræves ikke – som ellers for at kunne eksstingvere – at tredjemand har fået genstanden i sin besiddelse. Derimod skal genstanden have været i kommissionærens besiddelse ved aftaleindgåelsen.

Den sidstnævnte betingelse er ikke opfyldt efter ordene i kommissionsloven, idet Arild (ved Curt) ikke havde fået mønten i sin besiddelse.

Den førstnævnte betingelse er derimod opfyldt, idet Dudda ved aftaleindgåelsen hverken vidste eller burde vide, at Arild (ved Curt) solgte til under limitum. Dudda kommer ikke i ond tro ved at se en »Salgsaftale«, hvorpå der er rettet et tal med rød kuglepen: dette kunne være sket af så mange grunde, f.eks. en senere telefonisk aftale mellem kommittent og kommissionær.

Spørgsmålet er, om tredjemand kan eksstingvere kommittentens ejendomsret, uanset at begge betingelser ikke er opfyldt ved aftaleindgåelsen, når de dog begge bliver opfyldt *på et senere tidspunkt*.

Der kan argumenteres pro et contra på dette punkt. På den ene side er eksstinktionsreglen i KMSL § 54 især begrundet i behovet for at sikre tredjemands retserhvervelse, når tredjemand får forevist genstanden (og i øvrigt betaler kontant). Baggrunden for reglen er, at kommissionærens besiddelse af genstanden så at sige forlener ham med en slags faktisk legitimation. På den anden side løber kommittenten risiko for at blive udsat for eksstinktion, så snart han overgiver genstanden til kommissionæren, og KMSL § 54 stiller hverken krav om forevisning af genstanden eller kontant betaling for samme.

Synspunktet om, at en § 16-fuldmagt ikke behøver at være forevist for tredjemand ved aftaleindgåelsen, taler med styrke for, at genstanden ikke behøver at være i kommissionærens besiddelse ved aftaleindgåelsen. Hertil kommer, at KMSL § 54 sidestiller kommissionærens besiddelse med tredjemandens egen besiddelse (som er den normale betingelse ved eksstinktion), og hvis Dudda selv havde fået genstanden i sin besiddelse på det tidspunkt, hvor kommissionæren modtog den, ville hun utvivlsomt opfylde eksstinktionsbetingelsen.

Det er klart, at der skal være et tidspunkt, hvor *såvel* betingelsen om kommissionærens besiddelse *som* betingelsen om tredjemands gode tro er opfyldt. Dette tidspunkt foreligger i opgaven fra torsdag den 4. november om morgenen (hvor Bente afleverer mønten til Arild) til samme dags aften (hvor Dudda kommer i ond tro under sit cafébesøg).

Det bemærkes, at det ikke er afgørende, om den studerende i sin besvarelse når frem til, at Dudda kan eksstingvere Bentes ejendomsret til mønten eller ej, men at den studerende ser problemet vedrørende de to betingelser i KMSL § 54, og at dette problem forandres undervejs i opgaven (først: ikke i kommissionærens besiddelse, men god tro; dernæst: i kommissionærens besiddelse og god tro; til sidst: i kommissionærens besiddelse, men ond tro).

5. Foreligger der en ugyldighedsgrund, der forhindrer tredjemands retserhvervelse?

Curt har anført beløbet i »Salgsaftalen« til 21.000, der fremstod noget gnidret. Der er tale om en fejlagtig rettelse, idet der skulle have stået 27.000.

Som anført ovenfor giver den foretagne rettelse ikke i sig selv Dudda anledning til at tro, at der er noget galt, og Dudda er således i god tro. Spørgsmålet er herefter, om Bente kan komme igennem med, at den fejlagtige rettelse må anses for en stærk ugyldighedsgrund. Det, Bente må sigte til, er, at der foreligger en fejl, som kan sidestilles med de fejl, der fremgår af AFTL § 32, stk. 2 (telegrafforvanskning eller fejlagtig mundtlig gengivelse fra et buds side). Det er imidlertid ikke tilfældet. Der foreligger muligvis en fejl, som Bente ikke kunne have garderet sig imod (hun fik dog originalen og kunne f.eks. have forlangt, at tallet blev skrevet tydeligere eller angivet med bogstaver såvel som med tal), men det er uden betydning. Sagen er den, at kommittenten *aldrig* kan gardere sig imod, at kommissionæren begår en fejl og foretager et salg til under det aftalte limitum. Bentes ret til mønten ville endog blive eksstingveret, selv om Arild *med vilje* havde solgt til under limitum (blot køberen var i god tro).

6. Kan Bente kræve erstatning af Arild?

Efter almindelige regler må Bente i hvert fald kunne kræve, at Arild betaler hende en erstatning på 1.000 kr., idet hun kun får 23.000 kr. for en mønt, der er 24.000 kr. værd. (Arild skal naturligvis ikke have provision af et salg, der sker til under limitum).

Efter KMSL § 18 kan Bente kræve, at Arild betaler hende en erstatning på 4.000 kr. svarende til forskellen mellem den aftalte pris (23.000 kr.) og limitum (27.000 kr.). Der kan argumenteres for, at det egentlige limitum er på 24.300 kr. (27.000 kr. med fradrag af 10% i provision), og at Bente derfor kun skal have 1.300 kr. i erstatning.

Det kræves ikke, at den studerende omtaler (bevis)reglen i KMSL § 18, men kun at det ses, at Arild har pådraget sig ansvar, og at Bente har et krav imod ham i den anledning (på minimum 1.000 kr.).

7. Konklusion

Den samlede konklusion bliver, at Dudda vinder ret til mønten, og at Bente har ret til erstatning af Arild.

Litteratur (pensum): *Lennart Lyngge Andersen og Palle Bo Madsen: Aftaler og mellemmand*, 4. udg. (2001) s. 291, s. 338 ff., s. 340 og s. 341.

Opgave 2

Aksel Andersen, der ejede et elektrikerfirma, havde 10 ansatte elektrikere. Torsdag den 25. november 2004 købte Aksel 10 nye ens bærbare PC'er til en samlet købesum på 100.000 kr. PC'erne blev installeret i Aksels 10 varebiler med det formål, at Aksel skulle kunne dirigere sine elektrikere rundt til kunderne. Aksel havde over for sine elektrikere indskærpet, at de bærbare PC'er – ligesom værktøj m.v. – på grund af risikoen for tyveri skulle fjernes fra varebilerne, når bilerne ved arbejdstids ophør blev parkeret på firmaets gårdsplads.

Fredag den 26. november ved arbejdstids ophør parkerede en af de ansatte elektrikere Thor Thomsen den varebil, han havde kørt i, på firmaets gårdsplads. I overensstemmelse med Aksels ordrer tømte Thor bilen for PC, værktøj m.v., men da han ville bære tingene ind i firmaets lagerhal, snublede han ved et øjeblik uopmærksomhed, og herved gled PC'en fra ham og gik i stykker. PC'en kunne ikke repareres. Aksel havde forsikret de nye PC'er i forsikringsselskabet Fuldsikring med en samlet forsikringssum på 50.000 kr.

Efter uheldet med PC'en anbragte Thor nøglen til varebilen i det nøgleskab i lagerhallen, hvor nøglerne til varebilerne altid blev opbevaret.

Samme aften skulle Thor og hans kone Karen til fest hos Thors søster, hvor de samtidig skulle hente en antik kommode, som Thor netop havde arvet efter sine meget velhavende forældre.

Thor blev klar over, at kommoden ikke kunne være i hans egen bil, og derfor kørte han ind til Aksels elektrikerfirma, hvor han i strid med alle regler tilegnede sig nøglen til en af varebilerne, som han og Karen herefter drog til fest i. Ved ankomsten til Thors søster blev kommoden anbragt i varebilen.

Festen udviklede sig, og Thor og Karen blev enige om, at ingen af dem skulle gå glip af de overdådige mængder rødvin, der serveredes, og at de derfor kunne tage en taxa hjem og hente varebilen næste dag.

Kl. ca. 23 følte Karen sig meget træt, hvorfor hun meddelte Thor, at hun ville lægge sig til at sove i varebilen, som var det eneste sted, der var ro, og at han blot kunne væk-

ke hende, når de skulle hjem. Kl. ca. 23.30 forsøgte Thor forgæves at vække Karen. Thor, der helt havde mistet fornemmelsen af sin egen spirituspåvirkethed, opgav at få liv i Karen og besluttede, at det var lettest at køre i varebilen hjem. Kort efter kørselens påbegyndelse mistede Thor på grund af træthed og en spirituspromille på 1,49 herredømmet over varebilen, der endte i et hus, som tilhørte Bo Berthelsen.

Skaden på Aksels varebil, der var ansvars- og kaskoforsikret uden selvrisiko i forsikringsselskabet Helsikring, beløb sig til 20.000 kr.

Skaden på Bos hus beløb sig til 25.000 kr. Huset var forsikret i forsikringsselskabet Sikkerhed.

Karen pådrog sig en hjernerystelse og var herefter sygemeldt i 4 uger. Hun havde i den anledning et løntab på 15.000 kr.

Thors kommode, der havde en salgsværdi på 23.000 kr., blev skadet og måtte repareres for 10.000 kr.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Der skal ikke tages stilling til størrelsen af eventuelle personskadeerstatninger.

Løsningseksempel til opgave 2

1. Skaden på Aksels PC (10.000 kr.)

Da PC'en, der blev totalskadet, er nyindkøbt, udgør Aksels erstatningskrav 10.000 kr., jf. princippet i FAL § 37, stk. 1 (Lærebogen s. 247).

Den forsikring, som Aksel har tegnet i forsikringsselskabet Fuldsikring, giver ikke fuld dækning for tabet, eftersom forsikringssummen (50.000 kr.) er mindre end PC'ernes værdi (100.000 kr.). Da Aksel således har underforsikret, hæfter forsikringsselskabet Fuldsikring kun efter forholdet mellem forsikringssummen og PC'ernes værdi, jf. FAL § 40. Forsikringsselskabet Fuldsikring hæfter derfor med 50.000 kr./100.000 kr., det vil sige med ½ eller med 5.000 kr. (Lærebogen s. 13, 18 og 348).

1.1. Den forsikringsdækkede del af skaden (5.000 kr.)

Thor har som led i udførelsen af sit arbejde for Aksel ved simpel uagtsomhed (»snublede han ved et øjeblik uopmærksomhed«) forvoldt en skade på sin arbejdsgivers PC. For så vidt angår den forsikringsdækkede del af skaden (5.000 kr.) foreligger der derfor ansvarsfrihed for Thor, jf. EAL § 19, stk. 3 (Lærebogen s. 360 f.). Forsikringsselskabet Fuldsikring har derfor ikke regres mod Thor, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 19, stk. 3 (Lærebogen s. 358).

1.2. Den ikke-forsikringsdækkede del af skaden (5.000 kr.)

Da Thor har forvoldt skaden ved simpel uagtsomhed, jf. ovenfor pkt. 1.1, mens han udførte sit arbejde for Aksel, må bestemmelsen i EAL § 23, stk. 3, jf. stk. 1, føre til, at Thors erstatningsansvar i hvert fald nedsættes og formentlig helt bortfalder (Lærebogen s. 117 ff.).

2. Skaden på Aksels varebil (20.000 kr.)

Skaden dækkes umiddelbart af kaskoforsikringsselskabet Helsikring.

Da Thor, der uberettiget har gjort brug af varebilen, ikke har forvoldt skaden på Aksels bil som led i udførelsen af sit arbejde for Aksel, finder bestemmelsen i EAL § 19, stk. 3, ikke anvendelse.

Kaskoforsikringsselskabet Helsikring kan rette et regreskrav mod Thor, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 19, stk. 2, nr. 1, eftersom Thor ved uretmæssigt at have sat sig i besiddelse af varebilen og kørt denne i træt og betydelig spirituspåvirket tilstand har forvoldt skaden ved grov uagtsomhed (jf. afgørelsen U 1990.27 H og Lærebogen s. 352).

(Under hensyntagen til regreskravets størrelse (20.000 kr.), til den af Thor udviste uagtsomhed, og til at Thor netop har arvet »sine meget velhavende forældre«, er der ikke holdepunkter for at lempe Thors erstatningsansvar i medfør af EAL § 24, stk. 1, 1. led (Lærebogen s. 364 ff.)).

3. Skaden på Bos hus (25.000 kr.)

Skaden dækkes umiddelbart af forsikringsselskabet Sikkerhed, som herefter har regres mod varebilens ansvarsforsikringsselskab Helsikring, jf. EAL § 22, stk. 1, og § 21 samt

FL § 101, stk. 1, og § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 155 ff. og 357 ff.).

Thor, der benytter varebilen »uberettiget«, er selvstændig bruger og følgelig den, der bærer ansvaret ifølge FL § 104, stk. 1 (Lærebogen s. 166). Da Thor er en ikke-sikret person, har ansvarsforsikringsselskabet Helsikring herefter en ubetinget og fuld regres til Thor (Lærebogen s. 175 og 177). (Der er heller ikke for så vidt angår denne skade holdepunkter for at lempe Thors erstatningsansvar i medfør af EAL § 24, stk. 1, 1. led, jf. nærmere ovenfor pkt. 2).

(Aksel er selvsagt ikke ansvarlig for skaden hverken efter FL's erstatningsregler eller efter DL 3-19-2, eftersom Thor – jf. ovenfor – er selvstændig bruger, og eftersom Thors skadegørende handling ikke har tilknytning til tjenesten (Lærebogen s. 109 f.)).

4. Skaden på Karen

Karen kan få dækket sine krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. EAL § 2, og godtgørelse for svie og smerte, jf. EAL § 3, af ansvarsforsikringsselskabet Helsikring, jf. FL § 101, stk. 1, og § 108, stk. 1. Selv om Karen vidste, at Thor på grund af spirituspåvirkethed var ude af stand til at føre bil på betryggende måde, skal hendes personskadeerstatningskrav ikke nedsættes, jf. FL § 101, stk. 2, eftersom hun slet ikke véd, at hun er passager (Lærebogen s. 54, note 15, og s. 168 f.).

Ansvarsforsikringsselskabet har herefter en fuld og ubetinget regres til Thor, jf. nærmere ovenfor pkt. 3.

(Der er heller ikke for så vidt angår denne skade holdepunkter for at lempe Thors erstatningsansvar i medfør af EAL § 24, stk. 1, 1. led, jf. nærmere ovenfor pkt. 2).

5. Skaden på kommoden

Kommoden tilhører Thor, som bærer færdselsansvaret, hvorfor varebilens ansvarsforsikringsselskab Helsikring ikke dækker tabet vedrørende skaden på kommoden (Lærebogen s. 161 og 177).

»Lærebogen« er: *Bo von Eyben og Helle Isager: Lærebog i erstatningsret*, 5. udgave (2003).

Opgave 3

Karl Karlsen drev i Århus en trykkerivirksomhed, fortrinsvis med tryk af kuverter og brevpapir til små og mellemstore erhvervsvirksomheder. Karlsen havde sådan set rigeligt med trykkekapacitet, men som engageret fagmand var han altid på udkig efter nyt og mere avanceret udstyr.

Den 22. september læste Karlsen i fagbladet »Trykkeren« en annonce, der var indrykket af Søren Sivertsen, der i København drev virksomhed med salg af trykkerimaskiner. I annoncen hed det bl.a:

»Computerstyret minitrykkerimaskine »Colour Magic« med kapacitet til fotografisk kvalitet. [...] Særlig egnet til tryk på brevpapir og kuverter. [...] Normalprisen er 90.000 kr., men maskinen sælges nu for 80.000 kr. [...] Tager alle papirformater. [...] Eneforhandling på maskine og tilbehør i Europa [...]«.

Karlsen tænkte, at han kunne anvende den lille maskine til diverse småopgaver. Han ringede derfor samme dag til Sivertsen og afgav bestilling på et stk. »Colour Magic«. Straks efter telefonsamtalen modtog Karlsen fra Sivertsen en telefax med en ordrebekræftelse, der bl.a. gengav annoncens ordlyd.

Maskinen blev som aftalt leveret med vognmand på Karlsens virksomhedsadresse den 29. september. Samme dag betalte Karlsen købesummen på de 80.000 kr. ved en overførsel af beløbet til Sivertsens konto i Danske Bank.

Karlsen afprøvede straks maskinen ved at lade den trykke brevhoved på et mindre parti brevpapir i format A4, som en advokatvirksomhed havde afgivet bestilling på. Maskinen fungerede upåklageligt, og i de kommende 14 dage anvendte Karlsen maskinen til nogle få og små trykkeopgaver, hver gang på brevpapir i format A4. Under et af disse arbejder kom Karlsen på grund af uopmærksomhed til at støde så kraftigt til maskinen, at papirindføringsbakken til A4- papir fik en revne.

Torsdag den 13. oktober havde Karlsen særlig travlt, og han besluttede derfor at anvende »Colour Magic« til tryk af et stort parti kuverter i format A5. Maskinen var imidlertid ikke i stand til at udføre denne opgave, men afgav en fejlmelding på sit display.

Karlsen kontaktede straks Sivertsen og informerede ham om problemet. Sivertsen sagde, at forklaringen helt enkelt var den, at man som tilbehør måtte købe et særligt computerprogram for at få maskinen til at trykke i andre formater end A4, og at dette program kostede 1.000 kr. Karlsen krævede under henvisning til annoncen og ordrebekræftelsen at få programmet udleveret gratis. Dette nægtede Sivertsen pure, idet han henviste til, at såvel annoncen som ordrebekræftelsen forudsatte, at anvendelse af maskinen til særlige opgaver kunne forudsætte køb af »tilbehør«. Karlsen meddelte herefter, at han hævede købet af maskinen. Sivertsen bestred på det kraftigste, at han var forpligtet til at tage maskinen tilbage. I forlængelse heraf nægtede Sivertsen at deltage i ydelsernes tilbagegivelse.

Karlsen fik den følgende dag en vognmand til at fragte trykkerimaskinen tilbage til Sivertsen. Til trods for at maskinen var forsvarligt emballeret, fik indføringsbakken til papir i format A5 en revne under transporten.

I et brev dateret den 13. oktober krævede Karlsen dels tilbagebetaling af købesummen på 80.000 kr., dels en erstatning på 10.000 kr. svarende til differencen mellem markedsprisen på 90.000 kr. og tilbudsprisen på 80.000 kr.

I et brev dateret den 14. oktober bestred Sivertsen, at ophævelsen var berettiget. Sivertsen gjorde gældende, at Karlsen havde reklameret for sent, at de to indføringsbakker til papir i format A4 og A5 til en værdi af henholdsvis 1.400 kr. og 1.200 kr. var revnet og måtte udskiftes, at Karlsen havde haft nytte af maskinen i en periode på ca. 14 dage, og at de 1.000 kr. for det ekstra programmel var et bagatelagtigt beløb set i forhold til det tab, Sivertsen ville lide, hvis han skulle sælge maskinen som brugt, i hvilket tilfælde han højst kunne få 60.000 kr. for den.

Der anmodes om en redegørelse for retsstillingen mellem Karlsen og Sivertsen, idet det lægges til grund, at parterne ikke bestrider hinandens beløbsopgørelser.

Løsningseksempel til opgave 3

Der er tale om handelskøb, jf. KBL § 4, stk. 1, jf. stk. 2, der har karakter af genuskøb, jf. KBL § 3.

Mangelsbedømmelsen

Der foreligger utvivlsomt en mangel ved maskinen, der ikke som angivet i aftalegrundlaget – annoncen og ordrebekræftelsen – kan trykke i andre papirformater end A4 (medmindre der købes ekstra tilbehør). Manglen kan uden videre karakteriseres som væsentlig og er dermed som udgangspunkt hævebegrundende, jf. KBL § 43, stk. 1, og Lærebogen s. 125. Sivertsen påstår om, at programmelt er »tilbehør« (som der må betales ekstra for), er grebet ud af den blå luft: Dels må man forvente, at en trykkerimaskine til brevpapir og kuverter kan håndtere papir i andre formater end A4 (og maskinen har da også bakker til formaterne A4 og A5), dels er det i annonce og ordrebekræftelse udtrykkeligt oplyst, at maskinen håndterer alle papirformater.

Spørgsmålet om Karlsens reklamation

Sivertsen gør i første række gældende, at Karlsens ophævelseserklæring er for sen. Karlsen modtager trykkerimaskinen den 29. september og hæver købet den 13. oktober. Da der er tale om handelskøb, skal Karlsen reklamere »straks«, jf. KBL § 52, stk. 1. Da Karlsen vil hæve købet, skal han endvidere »uden ugrundet ophold« give Sivertsen meddelelse om ophævelsen, jf. KBL § 52, stk. 2. Der kan dog først kræves en reklamation fra Karlsens side, når han har opdaget eller burde have opdaget manglen, jf. Lærebogen s. 140. I det foreliggende tilfælde har Karlsen ikke tilsidesat sin pligt til at foretage »sådan undersøgelse, som ordentlig forretningsbrug kræver«, jf. KBL § 51: Dels har Sivertsen udtrykkelig lovet, at maskinen kan håndtere alle papirformater, og det må anses for tilstrækkeligt, at Karlsen afprøver maskinen ved anvendelse af papir i format A4. Dels hæver Karlsen købet allerede under telefonsamtalen den 13. oktober, straks efter at manglen er opdaget, og Sivertsen har afslået at afhjælpe.

De to indføringsbakker

Karlsen er ikke berettiget til at få købesummen tilbage, medmindre han tilbageleverer trykkerimaskinen i væsentlig samme stand som ved leveringen, jf. KBL § 57. En uvæsentlig forringelse af genstandens kvalitet – som i det foreliggende tilfælde – afskærer med andre ord ikke køberen fra at hæve købet, jf. Lærebogen s. 148. Hvad angår skaden på indføringsbakken til papir i format A4 har Karlsen handlet culpøst og er dermed erstatningsansvarlig for de 1.400 kr. over for Sivertsen. Hvad angår skaden på indføringsbakken til papir i format A5 er Karlsen ligeledes forpligtet til at yde Sivertsen en erstatning, som her udgør 1.200 kr. Således har Karlsen ikke været berettiget til at tilbagesende maskinen til Sivertsen uden holdepunkter i aftale, kutyme m.v., jf. Lærebogen s. 148. Dette gælder også i det foreliggende tilfælde, hvor Sivertsen har nægtet at deltage i ydelsernes tilbagegivelse. Samlet må Karlsen altså tåle, at der fradrages 2.600 kr. i det krav, han har mod Sivertsen.

Karlsens nytte af maskinen i 14 dage

Karlsens brug af maskinen i de 14 dage fra levering til ophævelseserklæring afgives, hindrer ikke, at ophævelsen er berettiget, selv om maskinen herefter kun kan sælges af Sivertsen som brugt, jf. herved Lærebogen s. 147. Sivertsen kan heller ikke kræve, at Karlsen betaler vederlag for nytte, han har haft af maskinen: Således havde Karlsen inden købet af maskinen »rigelig trykkekapacitet«, hvorfor han ikke har haft nogen økonomisk fordel af at kunne råde over maskinen i de 14 dage fra levering til ophævelse.

Prisen på programmelle sammenholdt med maskinens værdi som brugt

Sivertsen gør endelig gældende, at 1.000 kr. er et bagatelagtigt beløb set i forhold til det tab på 20.000 kr. (80.000-60.000 kr.), som Sivertsen vil lide ved at skulle sælge maskinen som brugt. Det er for så vidt korrekt, at de 1.000 kr. er et lille beløb i sammenhængen, men der er ingen tvivl om, at maskinen skulle kunne håndtere alle papirformater uden afholdelse af den ekstra udgift. De 1.000 kr. er forskellen på at have ret og tage fejl, og som anført handler Sivertsen klart retsstridigt ved at kræve et beløb ud over købesummen for at bringe maskinen i aftalemæssig stand. Sivertsen nægter »pure« – d.v.s. definitivt – at udlevere programmelle gratis, og Karlsen er ikke forpligtet til at betale et højere beløb end den aftalte købesum, uanset hvor ringe en merpris sælgeren forlanger. Karlsen er med andre ord ikke forpligtet til at »redde« Sivertsen fra at lide et (langt) større tab end 1.000 kr. ved at måtte sælge maskinen som brugt. Sivertsen er nærmest til at redde sig selv ved at præstere en aftalemæssig ydelse og levere programmelle gratis.

Karlsens erstatningskrav

Sivertsen har klart handlet ansvarspådragende (forsætligt) og er erstatningsansvarlig, uden at det er nødvendigt at drøfte erstatningsbetingelserne i KBL § 43, stk. 3, jf. KBL § 24. Karlsen kræver prisdifferenceerstatning, jf. KBL § 45, jf. KBL § 25, svarende til differencen mellem tilbudsprisen på 80.000 kr. og markedsprisen på 90.000 kr. Da Karlsens beløbsopgørelse ikke bestrides, kan det uden videre lægges til grund, at Karlsen kan kræve 10.000 kr. i erstatning. Se Lærebogen s. 104.

Konklusion

Karlsen, der berettiget har hævet købeaftalen, har tilbageleveret trykkerimaskinen og har dermed krav på tilbagebetaling af købesummen på 80.000 kr., jf. KBL § 57. Karlsen har i tillæg hertil et prisdifferenceerstatningskrav på 10.000 kr., jf. KBL § 45, jf. KBL § 25. Sivertsen kan forlange, at der i beløbet på i alt 90.000 kr. foretages et fradrag på 2.600 kr. i anledning af skaderne på de to indføringsbakker. Sivertsen skal således betale Karlsen 87.400 kr.

»Lærebogen« er: *Lars Hedegaard Kristensen, Anne-Dorte Bruun Nielsen og Torsten Iversen: Lærebog i dansk og international køberet, 3. udgave (2004).*